

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอในจังหวัดขอนแก่น ที่อยู่ติดกับบึงแก่งละว้า เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาโดยมีระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นประชากรที่อยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ติดกับแก่งละว้าในเขตตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด และตำบลเมืองเพียตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

สำหรับตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานั้นคณะผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกตัวอย่างที่เป็นผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน และประชาชนชาวบ้าน นอกจากนี้ ยังมีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่ศึกษาจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น มี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดย แบบสัมภาษณ์นี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 : เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานได้แก่ อายุ ตำแหน่ง/สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง/เสริม และรายได้

- ตอนที่ 2 : ในส่วนนี้ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ คือ

- 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับอาชีพ กลุ่มอาชีพ กำลังแรงงาน การส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาเศรษฐกิจ และความคาดหวังในการพัฒนา/ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2) ด้านสังคม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ การศึกษา สวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุ สุขภาพ พฤติกรรมการกิน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี/วัฒนธรรม/พิธีกรรม/ ความเชื่อของท้องถิ่น ปัญหาสังคมในท้องถิ่น และความคาดหวังทางด้านสังคมที่มีต่อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยคำถาม เกี่ยวกับทรัพยากรในแหล่งน้ำ การจัดการน้ำเสีย และขยะของชุมชนรอบแก่งละว้า ศักยภาพของ แก่งละว้าทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของแก่งละว้า รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นใน ด้านนี้

ชุดที่ 2 เป็นแนวสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งตัวอย่างที่ เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผสส. อสม. ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน ประชาชนชาวบ้าน และประชาชน แนวสัมภาษณ์ชุดนี้มี 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 : เป็นการกรีนนำการสนทนาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง/อาชีพเสริม และหน้าที่ความรับผิดชอบของ ตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนา

- ตอนที่ 2 : เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลหมู่บ้าน ได้แก่ เรื่องสุขภาพอนามัย กลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม การจัดการ/ดูแลและการพัฒนาแก่งละว้า ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็น ต่าง ๆ

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเพิ่มเติมของหมู่บ้าน ต่าง ๆ ที่ศึกษาว่ามีศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย และความต้องการในการพัฒนาอะไรบ้าง

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งคณะผู้วิจัยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย วิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มที่เป็นตัวอย่างจากประชากรที่อยู่ในพื้นที่รอบแก่งละว้า ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น คณะผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ พรรณนาวิเคราะห์